

Commissiedebat Klimaat & Energie – 10 juni 2021

Geacht Kamerlid,

Op 10 juni staat Commissiedebat Klimaat & Energie gepland. De NVDE geeft u graag aandachtspunten en suggesties mee voor het debat. Om de klimaatdoelen in 2030 en 2050 te halen, is samenwerking cruciaal. Het Energieakkoord en het Klimaatakkoord hebben de energietransitie een belangrijke zet in de rug gegeven. De energiesector is volop bezig met het uitvoeren van de afspraken. Het is belangrijk om gezamenlijk te blijven werken aan het Klimaatakkoord, en ook de ambitieuzere Europese doelen waar te maken via aanvullende afspraken. In dat kader is het goed dat uw Kamer vorige maand moties heeft aangenomen om de transitie te versnellen. Wij hopen op snelle uitvoering van deze moties.

- Motie Boucke c.s. over het inzetten van coronaherstelgelden voor groen herstel en het aanwijzen van minimaal 10GW extra wind op zee;
- Motie Grinwis c.s. over het overprogrammeren in de SDE++ en het anticiperen op de hogere ETS-prijs;
- Motie Thijssen c.s. over extra maatregelen in het kader van de Urgenda-doelen.

Tijdig anticiperen op de klimaatdoelen

Uit de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) uit het najaar bleek dat het Klimaatakkoord voor forse CO₂-reductie zorgt, maar dat de broeikasgasreductie per jaar moet verdubbelen (van 3 naar 6 megaton) om het doel van -49% te halen. Met het oog op de doorvertaling van het Europese doel van 55% is het bovendien belangrijk om te anticiperen op extra maatregelen. De aangenomen motie Boucke c.s. verzoekt om de aanwijzingen van windparken op zee te versnellen en minimaal 10GW extra wind op zee aan te wijzen. Dit is in lijn met het [advies van de Stuurgroep Extra Opgave](#), die in kaart heeft gebracht wat de verwachte extra vraag is naar hernieuwbare elektriciteit vanuit de industrie is (45 TWh) en wat er nodig is om de vraag te matchen met extra hernieuwbaar aanbod. Daarbij is een slimme, gecoördineerde aanpak nodig tussen opwek, energie-infrastructuur en vraagsectoren. In het bijzonder is wettelijke verankering van het Nationaal Programma Energiesysteem en het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) van belang. De processen voor elektrificatie en de productie van duurzame elektriciteit hebben een lange doorlooptijd, waardoor nog in

2021 beslissingen nodig zijn, blijkt uit eerder [onderzoek](#) door CE-Delft. Om het kip-ei-probleem van vraag en aanbod van duurzame elektriciteit voor de industrie op te lossen, moet de regering nog dit jaar forse beslissingen nemen.

- ✓ *Zorg voor snelle uitvoering van de motie Boucke c.s. in lijn met het advies van de Stuurgroep Extra Opgave en wijs extra 10 GW windparken op zee aan (zie hiervoor ook de brief die NWEA separaat heeft gestuurd);*
- ✓ *Ontwikkel een samenhangende en gecoördineerde aanpak van vraagstimulering (elektrificatie, inclusief groene waterstof via elektrolyse), opschaling van hernieuwbaar aanbod en energie-infrastructuur, zodat in 2021 besluiten kunnen worden genomen met het oog op de doelen van 2030 en de lange doorlooptijden. Wat betreft waterstof willen we gezamenlijk 500 MW elektrolysecapaciteit realiseren in 2025;*
- ✓ *Zorg voor wettelijke verankering van het Nationaal Programma Energiesysteem en het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK), waarbij het energiesysteem integraal in beeld wordt gebracht en zo afwegingen en keuzes worden gemaakt over de verschillende sectoren heen;*
- ✓ *Stimuleer voldoende investeringen in de energie-infrastructuur door te zorgen dat netbeheerders voldoende financieringsmogelijkheden hebben. Naast het aantrekken van additioneel kapitaal (zoals uit EU-herstelfondsen), is ook het naar voren halen van de inkomsten voor netbeheerders middels een nominaal reguleringstelsel een belangrijke oplossingsrichting. De financieringsbehoefte tot 2050 kan hierdoor met wel €17 miljard worden verminderd. Ook moet er gekeken worden naar financiering vanuit de algemene middelen.*

Haal de klimaatdoelen door effectieve inzet van de SDE++

De SDE++ is een effectief en efficiënt middel gebleken om de energietransitie te financieren. Wij zien echter dat opschaling van hernieuwbare energieprojecten sneller kan en ook noodzakelijk is voor het halen van de klimaatdoelen. Daarbij komt dat de Algemene Rekenkamer in het [Verantwoordingsonderzoek](#) heeft gewaarschuwd voor tegenvallende ramingen en daarmee minder beschikbare middelen. Bovendien concurreren steeds meer technieken met elkaar om SDE-budget, zoals CCS. De Rekenkamer stelt: “Dan is het van belang om te weten of er nog voldoende budget overblijft voor andere technieken of bijvoorbeeld voor projecten uit de Regionale Energiestrategieën.”

De SDE++ richt zich op het stimuleren van CO₂-reductie voor de laagste prijs, maar technieken die nog in de opschalingsfase zitten en onmisbaar zijn in de transitieopgave vallen nu vaak buiten de boot. Dat geldt bijvoorbeeld voor het verduurzamen van warmtebronnen en bijbehorende infrastructuur. De wijkgerichte aanpak vraagt om een mix van duurzame bronnen en technieken die voldoen aan strenge duurzaamheidscriteria: hernieuwbare gassen, warmtepompen, e-boilers,

zonthermie, bio-energie, geothermie, aardwarmte en aquathermie. Deze bronnen vullen elkaar aan, bijvoorbeeld door basislast (zoals geothermie) aan te vullen met pieklast (zoals bio-energie), maar komen nu onvoldoende van de grond.

- ✓ *Zorg voor ‘overprogrammeren’ in de SDE++ en het anticiperen op de hogere ETS-prijs, zodat het geld in de SDE++ en de begrotingsreserve effectiever en sneller kan worden ingezet, in lijn met de motie Grinwis c.s., en verhoog al in de aankomende ronde het SDE++ budget;*
- ✓ *Wij zijn benieuwd naar een reflectie van de staatssecretaris op het Verantwoordingsonderzoek van de Algemene Rekenkamer, en een reactie op de vraag of er nog voldoende budget overblijft voor alle technieken en projecten uit de Regionale Energiestrategieën;*
- ✓ *Zorg voor een geormerkte inzet van SDE++ middelen voor duurzame warmte, waarmee wordt voorkomen dat bronnen zoals geothermie in de gebouwde omgeving meerdere jaren buiten de boot vallen door toegenomen concurrentie van andere CO₂-reducerende technieken. Dit is in lijn met een [eerder aangenomen motie](#), die oproept schotten te overwegen wanneer blijkt dat sommige technieken niet aan bod komen;*
- ✓ *Verleng de 4-jaarstermijn van de SDE++ om geothermieprojecten in de gebouwde omgeving mogelijk te maken;*
- ✓ *De SDE++ is voor hernieuwbare projecten op land (wind- en zonne-energie) gekoppeld aan het doel van 35 TWh. Wij adviseren om, wanneer projecten breed gedragen zijn en de aansluiting op het net mogelijk is, subsidiëring wel te verstrekken. Met zicht op elektrificatie is het zonde om deze projecten te laten lopen. Daarbij is het van belang om met het snel groeiende aanbod aandacht te hebben voor de systeemeffecten, bijvoorbeeld via een stimulans voor opslag en flexibilisering van de vraag.*

Investeer in groen economisch herstel

De komende jaren staan in het teken van groen economisch herstel. Duurzaamheid hoort thuis in het hart van het economisch systeem – en dus in het hart van economische stimuleringspakketten. Investeren in de energietransitie levert een win-winsituatie op: het richt zich op een CO₂- en fossielvrije economie en het halen van de klimaatdoelen op de lange termijn, en het levert al op korte termijn een impuls voor de economie en werkgelegenheid op.

- ✓ *Maak maximaal gebruik van de forse middelen voor economisch herstel om de energietransitie te financieren, zoals het Nationaal Groeifonds en EU-fondsen (Recovery and Resilience Facility, Just Transition Fund). Daarnaast pleiten wij voor inzet van het vrijgekomen budget van de door de EU afgekeurde Baangerelateerde Investeringskorting (BIK) voor groen herstel.*

Ondersteun uitvoerbaarheid Regionale Energie Strategieën

De NVDE ziet dat er hard gewerkt wordt in de regio's aan het opstellen van ambitieuze plannen met aandacht voor draagvlak. De uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van de plannen zijn echter in veel regio's nog onderbelicht. In de plannen staan veel wensen en eisen rondom landschappelijke inpassing, ecologische maatregelen en vaak een voorkeur voor kleinschalige projecten. Deze keuzes zorgen voor toenemende kosten van het energiesysteem en extra ruimteclaims voor infrastructuur en inpassing. Mede door de lange doorlooptijden en schaarste aan technisch personeel staat de realisatie van de doelen onder druk. Ook komt de businesscase van ontwikkelaars onder druk, waardoor door de regio beoogde projecten mogelijk niet gerealiseerd kunnen worden. Tegelijk kunnen deze keuzes wel zorgen voor draagvlak en daarmee een maatschappelijk wenselijke uitkomst.

Het Rijk kan dit dilemma helpen oplossen door RES-regio's te verzoeken naar aanleiding van de RES 1.0 een beleidsconsultatie te organiseren waarbij initiatiefnemers gevraagd wordt om hun oordeel over onder andere de uitvoerbaarheid van de plannen, vergelijkbaar met de netimpact-analyse die wordt uitgevoerd door de netbeheerders. Voor de verdere uitwerking van de plannen is het raadzaam om nationale en regionale programma's in te richten die het energiesysteem integraal in beeld brengen en zo afwegingen en keuzes te maken over de verschillende sectoren heen. Daarbij is het van belang om de regionale programma's waar mogelijk goed aan te laten sluiten op de nationale ontwikkelingen (Programma Energiesysteem en Programma Energie Hoofdinfrastructuur).

Daarnaast pleit de NVDE, ook in lijn met het advies van de NPRES-werkgroep 'SDE++ en maatschappelijke kosten', voor meer ruimte in de SDE++ om de meerkosten te dekken die in vrijwel alle regio's worden gevraagd. Inclusief ook het [pleidooi](#) van de werkgroep voor een extra 'kwaliteitsbudget' om in te spelen op specifieke regionale eisen. Tot slot is de inhoudelijke ondersteuning van de regio's door het Nationaal Programma RES onontbeerlijk voor een gedegen verdere uitwerking in ook de periode na 2021. De NVDE onderschrijft dan ook het pleidooi van decentrale bestuurders om zo snel mogelijk zekerheid te bieden over de financiering voor deze fase.

- ✓ *Stimuleer regio's om een beleidsconsultatie te organiseren waarbij initiatiefnemers wordt gevraagd naar hun oordeel over de uitvoerbaarheid van de RES 1.0, in aanvulling op het betrekken van netbeheerders bij de analyse van de uitvoerbaarheid;*
- ✓ *Reserveer extra budget voor zorgvuldige participatie en ruimtelijke inpassing hernieuwbare opwek op land, via de SDE++ en middels een kwaliteitsbudget. Sluit hierbij aan bij het lopende traject van de knelpuntenwerkgroep van het Nationaal Programma RES;*
- ✓ *Bied zo snel mogelijk zekerheid over de financiering van het Nationaal Programma RES, zodat de opgedane kennis en ondersteuning ook geborgd is na 2021.*

Randvoorwaarden cruciaal voor mogelijke inzet burgerfora

De NVDE onderschrijft dat burgerfora een waardevolle aanvulling kunnen vormen op bestaande vormen van burgerparticipatie en zo bijdragen aan draagvlak, ook in de energietransitie. Voor het slagen hiervan zijn de randvoorwaarden cruciaal, zoals ook blijkt uit het rapport van de Commissie Brenninkmeijer.

Voor het tempo van de energietransitie en daarmee het tegengaan van klimaatverandering, is het bovenal van belang dat die kaders aansluiten bij de bestaande afspraken en doelstellingen rondom CO₂-reductie, dus onder andere het Klimaatakkoord van Parijs, de Europese Green Deal en de Urgenda-uitspraak. Daarnaast moet de inzet van een burgerforum geen excuus zijn voor het nieuwe kabinet of voor lokale overheden om besluitvorming over nieuw beleid op de lange baan te schuiven. Mits goed ingericht, kan de inzet van burgerfora een waardevolle aanvulling zijn bij het verder uitwerken van beleid.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De activiteiten bij meer dan 6000 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim €41 miljard en meer dan 250.000 werknemers.